

SCIENCE

OF THE 3RD MILLENNIUM:

SEARCHES, PROBLEMS,
PROSPECTS OF DEVELOPMENT

*Proceedings of the VIII International
research and practice Internet conference*

April 23-24, 2025

Zaporizhzhia (temporarily relocated), Ukraine

Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку

Матеріали

VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(23-24 квітня 2025 року)

Рада молодих учених
Бердянського державного педагогічного університету

м. Запоріжжя
(університет тимчасово переміщений)
2025

Очеретенко Поліна Віталіївна, Григор'єва Вікторія Вікторівна	
<i>ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗЗСО.....</i>	<i>173</i>
Перегудова Валентина Іванівна	
<i>РЕАЛІЗАЦІЯ АДАПТИВНИХ ПІДХОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН... </i>	<i>176</i>
Пірковець Сергій Михайлович, Алексєєва Ганна Миколаївна	
<i>ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УСПІХУ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....</i>	<i>178</i>
Полтавець Вікторія Валеріївна, Качерова Ольга Георгіївна	
<i>ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МИСТЕЦТВА ЯК ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ООП.....</i>	<i>182</i>
Попова Анастасія Сергіївна	
<i>КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ ПРЕСТИЖУ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....</i>	<i>185</i>
Привезенцев Олександр Сергійович	
<i>РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ПРОЄКТНОГО ПІДХОДУ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ).....</i>	<i>188</i>
Резник Оксана Миколаївна, Євдокимова Наталя Олексіївна	
<i>ВПЛИВ ТИПІВ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОГО АЛЬЯНСУ....</i>	<i>190</i>
Самойленко Інна Олександрівна	
<i>СИНЕРГІЯ МОВЛЕННЯ І МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІРКУВАНЬ У ЗВ'ЯЗНОМУ МОВЛЕННІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ТРЕТЬОГО РІВНЯ.....</i>	<i>192</i>
Синиця Аліна Олександрівна, Делічобан Олександра Олегівна	
<i>КОРЕГУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТРУДНОЩІВ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО- РУХОВОГО АПАРАТУ ЗА МЕТОДИКОЮ М. МОНТЕССОРІ.....</i>	<i>196</i>
Синиця Аліна Олександрівна, Червінська Марина Олександрівна	
<i>ЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ.....</i>	<i>200</i>
Склярів Андрій Ігорович, Крижко Василь Васильович	
<i>УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОГНОСТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ.....</i>	<i>203</i>
Співак Любов Миколаївна	
<i>ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ЖИТТЄВИХ ПЛАНІВ ЛЮДИНИ ДОРΟΣЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....</i>	<i>205</i>
Старинська Олена Віталіївна	
<i>ОБГРУНТУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....</i>	<i>207</i>
Суржук Ганна Володимирівна, Шепотіленко Галина Георгіївна	
<i>МОТИВАЦІЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД....</i>	<i>209</i>
Татарін Володимир Петрович	
<i>ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ БАР'ЄРИ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: РЕЗУЛЬТАТИ ПІЛОТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....</i>	<i>211</i>

ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УСПІХУ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

(Пірковець С. М., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Алексеева Г. М., кандидат педагогічних наук, доцент)
Бердянський державний педагогічний університет,
м. Запоріжжя, Україна

В умовах дедалі більшої ролі інформаційних технологій у сучасному світі, успіх професіоналів цієї сфери визначається не лише їхніми технічними знаннями та вміннями, а й здатністю ефективно взаємодіяти, адаптуватися та керувати емоціями – як власними, так і інших людей. У зв'язку з цим концепція емоційного інтелекту набуває особливої ваги. Це дослідження зосереджене на аналізі ключових теоретичних моделей емоційного інтелекту та оцінює їхнє значення для досягнення успіху фахівцями інформаційних технологій. Розуміння складної природи емоційного інтелекту та його впливу на професійну діяльність може сприяти підвищенню продуктивності, покращенню комунікації та формуванню сприятливого робочого середовища в ІТ-індустрії.

Актуальність вивчення емоційного інтелекту в контексті професійної діяльності спеціалістів інформаційних технологій обумовлена зростаючою складністю проектів, що вимагає від спеціалістів високого рівня взаємодії, ефективною комунікації та здатності розв'язувати конфлікти. Емоційний інтелект, як цілісна здатність розуміти та керувати емоціями, відіграє у цьому ключову роль. Крім того, швидкий темп технологічних змін та специфіка роботи в ІТ-середовищі підкреслюють важливість самоконтролю та емоційної стійкості, які є основоположними компонентами емоційного інтелекту.

Питання емоційного інтелекту є об'єктом інтенсивних наукових досліджень, що знайшло відображення у працях Д. Гоулмана, Р. Бар-Она, Дж. Мейєра, П. Селовея та Д. Карузо. Модель Д. Гоулмана набула широкої популярності завдяки акценту на практичних аспектах емоційного інтелекту та його впливі на лідерство та поведінку в організаціях. Теорія Р. Бар-Она розглядає емоційний інтелект як сукупність особистісних та соціальних компетенцій, важливих для адаптації та добробуту. Модель здібностей Дж. Мейєра, П. Селовея та Д. Карузо фокусується на емоційному інтелекті як наборі когнітивних навичок, які піддаються вимірюванню.

Незважаючи на значний інтерес до емоційного інтелекту загалом, питання його конкретного значення та прояву в професійній діяльності фахівців інформаційних технологій залишається недостатньо дослідженим. Є потреба в аналізі того, як різні теоретичні моделі емоційного інтелекту можуть бути використані для розуміння успіху та продуктивності ІТ-спеціалістів, а також які саме компоненти емоційного інтелекту є найважливішими в їхній професійній діяльності.

Модель Д. Гоулмана, зосереджена на емоційному інтелекті, виступає однією з ключових парадигм у сфері розуміння м'яких навичок. Змішані моделі емоційного інтелекту пояснюють його як складне психологічне явище, що поєднує когнітивну та особистісну складові. Він довів, що життєвий успіх залежить не стільки від традиційного розуму, вимірюваного тестами IQ, скільки від глибини самопізнання та здатності взаємодіяти з оточуючими. Він запропонував новий погляд: вміння усвідомлювати емоції, управляти ними та

вибудувати комунікацію може бути вирішальним фактором навіть в порівнянні з математичними здібностями. Д. Гоулман продемонстрував, що емоційний інтелект – це про те, як ефективно долати труднощі, будувати стабільні зв'язки та досягати бажаних результатів у різних життєвих сферах. Він представив структуру емоційного інтелекту як центрального елемента м'яких навичок, котрий включає п'ять основних компонентів [3]:

1) самосвідомість: здатність розпізнавати та розуміти власні емоції, їхні корені та вплив на власну поведінку. Також сюди належить уміння об'єктивно оцінювати свої сильні та слабкі сторони;

2) самоуправління: вміння контролювати та регулювати емоції, особливо в напружених обставинах. Йдеться про самоконтроль, гнучкість та адаптивність;

3) мотивація: внутрішнє прагнення до досягнення цілей, що ґрунтується на особистих цінностях та інтересах. Включає в себе оптимізм та наполегливість у реалізації планів;

4) емпатія: здатність розуміти та відчувати емоційний стан інших людей. Тут важливо вміти співчувати, уважно слухати та реагувати на потреби оточуючих;

5) соціальні навички: здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми, включаючи комунікацію, вирішення конфліктів та лідерство. Також охоплює навички формування та підтримки міжособистісних відносин.

Дослідження Д. Гоулмана підкреслюють значну роль емоційного інтелекту (EQ) в професійному успіху, особливо на управлінських посадах. Згідно з його висновками, емоційний інтелект значно важливіший за інтелектуальний коефіцієнт для досягнення успіху у роботі. Це пов'язано з тим, що емоційний інтелект дозволяє краще керувати стресом, ефективно комунікувати, вирішувати конфлікти та будувати міцні взаємини, що є ключовими аспектами успішної кар'єри.

Згідно з дослідженнями Nau Group, проведеними в 44 компаніях зі списку Fortune 500, продавці з високим емоційним інтелектом генерують вдвічі більший дохід, ніж ті, хто має середній або низький рівень. Ще одне дослідження показало, що 10% програмістів з найвищим EQ розробляли програмне забезпечення втричі швидше за фахівців з нижчим показником. Поведінка людей з низьким рівнем емоційного інтелекту часто характеризується спалахами гніву, грубими висловлюваннями, нечемністю та вередливістю. Це призводить до стресу, професійного вигорання, як наслідок, напруженої атмосфери в колективі. Люди, які розвивають EQ, легше знаходять спільну мову з оточуючими, володіють самоконтролем, не провокують конфлікти без причини [4].

Згідно з теорією Р. Бар-Она, емоційний інтелект являє собою набір різноманітних навичок, що дозволяють людям досягати успіху в різних життєвих обставинах. Він виділяє п'ять основних складових, що визначають структуру емоційного інтелекту:

1) саморозуміння: передбачає розпізнавання власних емоцій, віру в себе, самоповагу та самореалізацію. Цей компонент тісно пов'язаний із внутрішнім самосприйняттям особистості та її здатністю розуміти свої сильні та слабкі сторони;

2) комунікативні здібності: охоплюють емпатію та соціальну відповідальність. Ці вміння дозволяють людям ефективно взаємодіяти з оточуючими та будувати міцні зв'язки;

3) адаптивні здібності: включають вирішення проблем, орієнтацію на реальність та гнучкість. Ці якості допомагають людям пристосовуватися до змін та долати виклики;

4) антистресовий потенціал: складається зі стресостійкості та самоконтролю. Цей компонент дає можливість ефективно керувати стресом та імпульсивними реакціями;

5) загальний настрій: охоплює оптимізм та загальну задоволеність життям. Цей фактор впливає на загальний стан людини та її здатність зберігати позитивне мислення навіть у складних ситуаціях.

Відзначимо, що ця модель підкреслює важливість як емоційних, так і соціальних компетенцій у формуванні поведінки та благополуччя людей. Окреслена модель визначає емоційний інтелект як особистісну рису [1; 2].

Теоретична модель емоційного інтелекту, розроблена Дж. Мейєром, П. Селовеєм та Д. Карузо, розглядає емоційний інтелект як сукупність ментальних здібностей щодо усвідомлення, розуміння та управління емоціями. Ця модель складається з чотирьох основних компонентів [5]:

1) сприйняття, оцінка та вираз емоцій: здатність розпізнавати та ідентифікувати емоції у собі та інших;

2) використання емоцій для полегшення мислення: використання емоцій як стимулу для мислення та прийняття рішень;

3) розуміння емоцій: здатність інтерпретувати та розуміти емоції, їхні взаємозв'язки та значення.

4) управління емоціями: здатність контролювати та керувати своїми емоціями та емоціями інших людей.

Кожна з цих складових має подвійний напрямок: стосовно власних емоцій та емоцій інших осіб. Структура емоційного інтелекту є ієрархічною та відображає процес становлення цих складових у рамках індивідуального розвитку. Ця модель належить до категорії «моделей здібностей», де емоційний інтелект розглядається як когнітивна здатність, яку можна виміряти за допомогою тестів, розроблених авторами цієї моделі.

На нашу думку, функції емоційного інтелекту можна узагальнити та згрупувати таким чином:

1) адаптаційні функції – керування емоціями в складних стресових ситуаціях, мотивація та заохочення до дій;

2) емоційні функції – гарантує відповідність зовнішнього прояву емоцій людини та відчуття емоційного затишку;

3) когнітивні функції – дозволяє людині розпізнавати, усвідомлювати, розшифрувати емоції (вирази обличчя та інтонація голосу);

4) соціальні функції – спроможність до емпатії і впливати на емоції інших.

Можна зробити висновок, що емоційний інтелект є набором емоційних, когнітивних, адаптаційних та соціальних здібностей, що пов'язані зі сприйняттям, використанням, розумінням та керуванням емоціями. У цілому, структура емоційного інтелекту охоплює як внутрішні процеси (самосвідомість, управління емоціями), так і зовнішні взаємодії (емпатія, соціальні навички),

підкреслюючи важливість розвитку як когнітивних, так і емоційних здібностей для досягнення успіху в різних сферах життя.

Ми вважаємо, що емоційний інтелект – це один з ключових навиків, критично важливих для фахівців інформаційних технологій. Зосередження на власних почуттях, а також на емоціях оточення, їх усвідомлення та контролювання, стримування негативних та ефективне використання позитивних емоційних станів, з врахуванням настроїв інших, сприяє формуванню сприятливого робочого середовища, покращення комунікації та взаємодії. Це відкриває можливості для позитивного впливу на людей, полегшує процес впровадження змін та досягнення поставлених цілей. Зауважимо, що емоції та почуття впливають як на нашу поведінку, так і на те, як поведуться інші. Уміння керувати своїми емоціями, адекватно реагувати на емоції оточуючих є надзвичайно важливою якістю для сучасного фахівця інформаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bar-On R. The Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Rationale, description, and summary of psychometric properties / R. Bar-On; in G. Geher (Eds.). *Measuring emotional intelligence: Common ground and controversy*. New York : Nova Science Publishers, 2004. P. 42–111.
2. Bar-On R. Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory / R. Bar-On, J. D. A. Parker (eds.). *Handbook of emotional intelligence*. San Francisco : Jossey-Bass, 2000. P. 363–388.
3. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why it Can Matter More Than IQ*. United Kingdom : Bloomsbury Publishing PLC, 2020. 368 p.
4. Korn Ferry. Research guide and technical manual. 2017. URL : https://www.kornferry.com/content/dam/kornferry/docs/article-migration/ESCI_Technical_Manual_nav_04052017.pdf (дата звернення: 10.04.2025).
5. Salovey P., Mayer J. D. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*. 1990. № 9. С. 185–211.